

ELOGIA ALIQVOT D.
AMBROSII EPISCOPI ME-
DIOLANENSIS, QVAE PAS-
sim in veterum scriptis
exstant.

BASILIVS MAGNVS.

Magna semper fuisse & multa Domini nostri
dona, quippe quorū neque magnitudinem
quis admetiatur, neque adnumeret multi-
tudinem. Vnum proinde est, quod iure debeat inter
maxima censerī ab ijs, quos beneficiorū in se colla-
torum nō ingrata recordatio facile tangit, nimirum
presens hoc quod nobis indulsit, longissimo licet lo-
corum situ seiunctos coniungi posse mutuo littera-
rum alloquio, imo cognitionis etiam modum du-
plicem gratuito nobis impertiuit. Vnum quidem,
per domesticum & familiarē congressum: alterum,
quo ipsa conciliatur familiaritas, litterarum missi-
tatione. Iam quando per ea quae locutus es, te cog-
nouimus, & quidem cognouimus neutiquam ex eo
quod menti nostrae vlla corporis lineamenta notas-
que impressimus: magis autem, quia interioris tui
hominis elegāciam nos perdocuit variegata sermo-
num tuorū expressio. Singuli enim quippe nostrum
ex abundantia cordis loquimur. Gloriam proinde
Deo nostro repēdimus qui per singulas qualque ge-
nerationes deligit qui se illi probent ac placeant.
Qui olim quidem a gregibus ouium excitauit po-
pulo suo principem, & Amos a caprii seuocatum
quem sancti sui Spiritus gratia p̄muniisset, ad pro-
pheticam extulit dignitatem: nunc porro virum ex
imperatrice ciuitate profectum (cui princeps aucto-
ritas gentis totius moderandae fuerat concredita)
virum inquam, prudentia & grauitate praecelsum,
claritudine generis ac vitae splendore illustrem, vi-
rum orandi praestantia nō minus ac rebus per vitam
pra-

Elogia D. Ambrosij.

preclare gestis cum primis spectabilem pertraxit ad
pastoralem curam gregis Christiani. Qui excussis à
& semel præcipuis quibusque vitæ istius bonis, ijs-
que detrimenti loco habitis, vt Christum lucriface-
ret, amplissimæ & quaquaversum celebratæ nauis,
Ecclesiæ nimirum Dei moderandæ sibi delata gu-
bernacula accepit pro tuenda quæ in Christum est,
fide. Agedum igitur tu ô homo Dei, quando non ab
hominibus quidem accepisti Christi Euāgelium aut
edoctus es: quin ipse magis Dominus ex albo iudi-
cum terræ seuocatam te transcripsit ad hanc Apo-
stolicam præsentiam, decerta mihi bonum certa-
men. Populi ægritudinem emendato. Si qua forte
lues Arrianæ vesaniæ suo illum attigit afflatu, tu
ipsum innoua, præcorum patrum ingressus vestigijs.
Tuæ insuper erga nos dilectionis fundamentū quod
ieicisti, ad absolutam instructionis fundamentū conten-
dito, assiduitate epistolaris alloquij. Hoc enim pa-
cto ipsi poterimus alter alteri spiritu cōiungi quàm
lōgissimo licet interstitio terreni incolatus alter ab
altero disungamur. *Lib. Epist. epist. 55.*

AVGVSTINVS.

Veni Mediolanum ad Ambrosium Episcopum in
optimis notum orbi terræ pium cultorem, cuius tūc
eloquia strenue ministrabāt adipem frumenti tui, &
laxitiam olei, & sobriam vini ebrietatem populo
tuo. Ad eum autem ducebar abs te nesciens, vt per
eum ad te sciens ducerer. Suscepit me paterne ille
homo Dei, & peregrinationem meam satis episco-
paliter dilexit. Et eum amare cœpi, primo quidem
non tamquam doctorem veri, quod in Ecclesia tua
priorius desperabam, sed tamquam hominem beni-
gnum in me. Et studiose audiebam disputantem in
populo, non intentione qua debui, sed quasi explō-
rans eius facundiam, vtrum conueniret famæ suæ,
an maior minorve profueret, quàm prædicabatur,
& verbis eius suspendebar intentus. &c. *Tom. 1. lib. 5.
Confess. cap. 13.*

Elogia

Nec iam ingemiscebam orando, vt subueniret mihi, sed ad quarendum intentus, & ad differendum inquietus erat animus meus. Ipsumque Ambrosium felicem quondam hominē secundum sæculum opinabar, quem sic tantę potestates honorarent; celi- batus tantum eius mihi laboriosus videbatur. Quid autem ille spei gereret aduersus ipsius excellentia tentamenta, quid luctaminis haberet, quidve solaminis in aduersis, & occultum os eius, quod erat in corde eius, quàm sapida gaudia de pane tuo ruminaret, nec conijcere noueram, nec expertus eram. &c.

Tom. 1. lib. 6. Confess. cap. 3.

Mediolani apud SS. Protasium & Geruasium martyres expresso nomine, sicut defunctorum, quos eodem modo commemorabant, adhuc viuum damones episcopum confitebantur Ambrosium, atque vt sibi parceret obsecrabant, illo aliud agente, atque hoc cum ageretur, omnino nesciente. *Tom. 4. lib. de cura pro mortuis gerenda. Item Tom. 5. lib. 22. cap. 8. de ciuit. Dei.*

Ipsē Pelagius in illo ipso recenti opusculo suo, cuius se commemoratione defendit, id est, in tertio libro pro libero arbitrio, sanctum Ambrosium quem admodum laudet, accipite. Beatus, inquit, Ambrosius episcopus, in cuius præcipue libris Romana elucet fides, qui scriptorum inter Latinos flos quidam speciosus enituit, cuius fidem & purissimum in Scripturis sensum ne inimicus quidem ausus est reprehendere. *Tom. 7. lib. 1. de gratia Christi contra Pelagium & Celestium, cap. 43. Et lib. 1. de nuptijs & concupiscentia ad Valerium, in fine.*

Sed adhuc vidi alium excellentem Dei dispensatorem, quē veneror vt patrem. In Christo enim Iesu per Euangelium ipse me genuit, & eo Christi ministro lauacrum regenerationis accipi: beatum loquor Ambrosium, cuius pro Catholica fide gratiam, constantiam, labores, pericula, siue operibus, siue sermonibus & ipse sum expertus, & mecum non dubitat orbis prædicare Romanus. *Tom. 7. lib. 1. contra*

Iulian

D. Ambrosij.

Julianum Pelagianum, cap. 2.

Et quis hæc dicit? Homo Dei Catholicus, & Catholicæ veritatis aduersus hæreticos vsque ad periculum sanguinis defensor Ambrosius. *Lib. 2. contra eundem.*

POSSIDONIVS Episcopus Calamésis.

Consequenti tempore trans mare in vrbe Roma, & apud Mediolanum, vbi tunc temporis Imperatoris Valentiniani minoris comitatus fuerat constitutus. In qua vrbe episcopatum administrabat acceptissimus Deo, & in optimis viris præclarissimus sacerdos eximius Ambrosius. *In vita D. Augustini, quæ existat Tom. 1. operum eiusdem, cap. 1.*

CASSIANVS Chrysoſtomi discipulus.

Ambrosius eximius Dei Sacerdos qui à manu Domini non recedens, in Dei semper digito, quasi gemma rutilauit. *Lib. 7. de Incarnatione Domini.*

THEODORETVS.

Audio Ambrosium qui Mediolani Archiepiscopalem sedem administravit, aduersus omnem quidem hæresim se præclare gessisse; pulcherrima autem scripsisse & quæ cum Apostolorum doctrina conueniunt. *In Polymorpha dialogo primo.*

CASSIODORVS.

Sanctus quoque Ambrosius lactei sermonis emanator, cum grauitate acutus, peruiolenta persuasione dulcissimus: cui fuit æqualis doctrina cum vita, quando ei non paruis miraculis gratia diuinitatis arrisit. *In libro de diuinis lectionibus, cap. 20.*

THEODOSIVS IMP.

Ambrosium noui, qui solus digne vocetur Episcopus. *Theodoretus lib. 5. cap. 18.*

REGES FRANCI.

In conuiuio Arbogastes à regibus Francis rogatus, num Episcopum Ambrosium nosset. Noui, inquit,

Elogia

quit, atque ei carus sum. Cui illi: In hoc pfecto vincis omnes quòd ab illo viro diligeris, qui dicit soli, consiste, & consistit. *Car. Sigonius lib. xi. de occidentali Imperio.*

STILICHO,

Ambrosium grauisimo morbo iactatum simul Stilicho audijte diuino quasi afflatus numine, vaticinium protulit, inquiens: Si hic vir nature cõcesserit, vltimus Italiæ impendet interitus. *Car. Sigonius lib. 10. de occidentali Imperio.*

BAPTISTA MANTVANVS.

*f. Aprilis

Quarta dies * eius magnum decedere vidit
Ambrosium, magnaque polos conscendere pompa.
Ipse fuit terris clarum iubar omnibus. Urbem
Quam Mediolanum dicunt, quia conditor eius
Brennus in his agris monstruosum repperit aprum
Vestitum partim setis, & vellere partim:
Seu potius, quòd sit fluuijs inclusa duobus,
Rexit, & abrafo fecit squallore nitentem.
Arrius humani generis letale venenum,
Legis in excidium natus, fideique ruinam,
Polluerat gentes, totumque infecerat orbem,
Præsertim Italiam. Tum tota Insubria fractis
Viribus ægrotans isto in languore iacebat.
Ambrosius, qui tum erat ex proconsule factus
Pastor, in hanc hydram claua insurrexit & arcu,
Et velut Alcides alius Lernæ fugauit
Toxica, Niligenas abigenas ab ouilibus hydros.
Nilus enim tulit hoc monstrum virosius omni
Aspide, saxificæ crudelius ore Medusæ.
Ambrosius vero genus à primatibus vrbis
Traxerat Aeneadis, & erat Romana propago.
Augustinus ab hoc sancti vitalia fontis
Sacramenta habuit, fideique exordia rectæ.
Theodosium mundi dominum delubra volentem
Indugredi vetuit, donec peccata dolendo
Ablueret: tulit æquo animo rex iurgia, tali

Maie-

D. Ambrosij.

Maestate fuit venerandus & indole pastor.
Quum populus pastore carens venisset in vnum,
Et multa à multis super hoc orata fuissent,
O res mira, Deus, qui consulit omnibus æque,
Venit in infantis linguam, populoque filente
Ambrosium tali dignum clamauit honore.
Difficile effectum res est sortita, laborem
Hunc illo fugiente, Deus qui ceperat, ipse
Consummauit opus, victumque in sede locauit.
Vt suscepit onus, mox tamquam mane rubentem
Sol super auroram veniens effulsit, & omnes
Illustrans populos, noctem submouit opacam,
Fecundauit agros animarum, & semina culto
Sancta solo iaciens collegit in horrea Christi
Frugis in ingentes onus exurgentis acervos.
In melius sacros ritus, & sancta reduxit
Sacramenta docens populos, documenta nepotes
Illa tenent, & adhuc eius vestigia seruant.
Scripta manent, quæ quanta fuit prudentia in illo,
Significant, lingua quantum pollebat vtraque.
Quum puer in cunis olim dormiret apertis
Forte labris, examen apum super illius ora
Sedit, & ingrediens buccas tenerumque labellum
Inuenisse fauis rectum se credidit: at mox
In sublime volans altos discessit in Austros.
Hoc pater augurio lætus, si vixeris, inquit,
Care puer tua te mitter facundia ad astra.
Ipse duos, tumuli sedem monstrantibus ipsis
Martyras inuenit fratres, te sancte Protasi
Te pie Geruasi, quibus est post funera tandem
Additus, hoc omni populo rogitante repertor.
Quarta dies Aprilis erat, quæ vidit aperto
Ambrosium supra scandentem sidera cælo.
Sancte pater qui tanta potes, nos aspice ab alto,
Italiæ pacem, populisque Insubribus ora,
Et placare Deum nostro reminiscere sæclo.
Libro quarto Pastorum.